

ԻՐԱՔ ԿԸ ՔՆՆԱԴԱՏԷ ՊՈՒՇՆ ՈՒ ՓԱՌԻԸԸԸ

ՊԱՂՏԱՏ, 18 (ՌՈՅԹԸՐԶ)։- Իրաքեան պաշտօնաթերթ մը Երկուշաբթի օր խիստ ոճով քննադատեց Միացեալ Նահանգներու նորընտիր նախագահ ձորձ Պուշին ու նշանակեալ արտաքին գործոց նախարար Քոլին Փաուլը, զոր Մոցի պատերազմի «ոճրագործ» որակեց։ Պուշին հայրը՝ ձորձ Պուշ, յայտարարած էր պատերազմը Իրաքի դէմ, զայն Քուէյթէն հեռացնելու համար։ Իսկ Փաուլը ղեկավարած էր դաշնակից ուժերու միացեալ սպայակոյտը։ Արտաքին գործոց նախարարը նշանակուելէն անմիջապէս ետք, Փաուլը յայտարարեց, որ Իրաքի դէմ պատժամիջոցները պէտք է վերաշխուժանան։

«Ժուճհուրիա» կը գրէր, որ պատերազմի ոճրագործին տղան՝ Պուշ, արտաքին գործոց նախարար նշանակած է պատերազմի այլ ոճրագործ մը, որ պիտի փոխարինէ Մատլէյն Օլպարայթը։ «Ժուճհուրիա» աւելցուց, որ կը թուի, թէ Փաուլը համար առաջնահերթութիւնը պիտի տրուի Իրաքի հարցին։ Օրաթերթը դիտել տուաւ։

Մար. ք. էջ 10

ՍՊԱՆԴ՝ ԱԼՃԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

ԱԼՃԷ, 18 (ՌՈՅԹԸՐԶ)։- Ալճերիոյ իսլամական ըմբոստ ուժերը Ռամատան ամսուան ընթացքին թափ տուած են գործողութիւններու՝ աւելի քան երկու հարիւր զոհեր պատճառելով։ Շարաթապերը, անոնք մօտաւորապէս քառասուն հոգի սպաննած են։ Ձոհերուն կարգին են մանուկներ ու պատանիներ։ Իսլամական ուժերը Ռամատանը յարմարագոյն առիթը կը նկատեն թափ տալու Ժիւստին։

«Ուաթան» օրաթերթը հաղորդեց, որ զինեալներ կիրակի գիշեր կրակ բացած են քաղաքայիններ փոխադրող օթոպիլուսի մը վրայ, 15 զոհեր եւ տասնեակ մը վիրաւորներ պատճառելով։ Ցարթապերը տեղի ունեցած է Ալճէն 200 քմ. դէպի արեւմուտք գտնուող Թենէս քաղաքին մօտ։

Մէկ ժամ ետք, իսլամականներ հինգ քաղաքայիններ սպաննած են ինքնա Միլան քաղաքին մէջ։ Ձոհերուն կարգին են հինգ կիներ։

Շարաթ գիշեր, իսլամական զինեալներ գիշերօթիկ դպրոցի մը վրայ յարձակած են Միտիա քաղաքին մէջ, Ալճէն 95 քմ. հարաւ, ուր իրենց անկողիներուն մէջ սպաննած են 15 պատանիներ եւ ուսուցիչ մը, հաղորդեցին օրաթերթերը։

ԿՐԵՍԼԻՆ ԿՈՒՉԷ ԳՈՐԾԱԿՅԻԼ ՓԱՌԸԼԻ ՇԵՏ

Կրեմլին երէկ յայտնած է, թէ կ'ուզէ գործակցիլ Մ. Նահանգներու արտաքին գործոց նախարար Քոլին Փաուլի հետ. սակայն ուրեւմտեան մեկնարաններու նախատեսութեամբ Ուաշինգթոնի արտաքին քաղաքականութեամբ զբաղող նոր խմբակին հետ րանակցութիւնները աւելի դժուար պիտի ըլլան։

Նորընտիր նախագահ ձորձ Պուշ հանգստեան կոչուած գորավար Քոլին Փաուլը արտաքին գործոց նախարար նշանակած էր շարաթապերը, ինչպէս նաեւ ակադեմիական եւ Ռուսիոյ մասնագէտ Քոնտոլիյա Ռայսը պաշտօնապարհին ապահովութեան խորհրդական նշանակած էր։

Անոնք Ռուսիոյ կապուած շարք մը նիւթեր կը դիմագրաւեն, մինչ կը պատրաստուին ամերիկեան արտաքին քաղաքականութիւնը «վերածափելու» դեմոկրատներու 8 տարուան իշխանութենէն ետք։

Իրաքի դէմ հաստատուած պատժամիջոցներուն վերջ տալու Մոսկուայի կոչերը, Իրանի զէնքերու վաճառքը վերսկսելու անոր առաջադրութիւնը եւ անոր ընդդիմութիւնը հակահրթիռային վահան մը ունենալու կրեմլինի ծրագիրներուն, հարցեր, որոնք նոր խմբակին աշխատանքային օրակարգին վրայ պիտի ըլլան։

Ըստ դիւանագիտական մեկնարաններու, ամերիկեան նոր խմբակը աւելի ուշադիր կ'երկար սահմանափակուի մը կ'ուզէ։

Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Իկոր Իվանով Փաուլի կատարած մը յղած է, պատրաստակամութիւն յայտնելով «անոր հետ գործօն կերպով աշխատելու» առանց ղաղաքի կամ ուշաքուսի, յոգուտ երկու երկիրներու ընկալելութեանց։

Պատգամը ըսած է, թէ

(ՌՈՅԹԸՐԶ)

ՈՒՍԻԱ

ՕԹԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻ ԲԱՅՄԱՆ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՐԺՈՒԵՑԱԻ

Ռուսիա շարքապերջին մերժած է ՕԹԱՆԻ հետ կնքել համաձայնութիւն մը, որ պիտի արտօնէր Մոսկուայի 21-նակցութեան Մոսկուայի մէջ գրասենեակ մը բանալի՝ Չէչենիոյ մէջ Ռուսիոյ քայլերուն գծով խիստ արտայայտութիւններու պատճառով։

Սակայն ՕԹԱՆԻ ընդհանուր քարտուղար ձորձ Ռուպրիսը Պրիքսի մէջ տեղի ունեցած մամուլ ասուլիսի մը ընթացքին, Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Իկոր Իվանովի կողմէ հրապարակաւ հրաւեր մը ընդունած է՝ Մոսկուայից ելլելու համար, դիտել տալով, որ գրասենեակը կրնայ բացուիլ այդ առիթով։

Երկու անձնատրութիւնները կը խօսէին ՕԹԱՆ - Ռուսիա Միասին Միացեալ Խորհուրդի նորագոյն ժողովէն ետք, որ տեղի ունեցած է ՕԹԱՆԻ կեդրոնատեղիին մէջ։

Երկու կողմերուն յարաբերութիւնները շատ յարուստ էին անցեալ տարի, ՕԹԱՆԻ կողմէ Եուկոյաի մը սպանուածութիւնները։

Նախապէս, ՕԹԱՆԻ արտաքին գործոց նախարարները հարողագրութեան մը մէջ ցաւ յայտնած են, Չէչենիոյ մէջ քաղաքային կռիւտներու գծով։ Հաղորդագրութիւնը յայտնած է, թէ երկու կողմերը նամակներ փոխանակած են գրասենեակին հաստատման գծով, սակայն աւելցուցած է, որ տագնապին արդար է մնայուն լուծում մը «անմիջական է եւ անհրաժեշտ»։

ԿՈՐԻՉԱՅԻՆ ԱՆՈՒՅԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՐՈՒՄԻ ՄԸ ԿՏԱՆԳԸ ՆՈՒԱՋԱԾ

Միւս կողմէ, Ռուսիա եւ Մ. Նահանգներ Շաբաթ օր կորիչայիս անուշադրութեամբ հարուստի մը միջամտութիւնով հաւանական դարձուցած են։

Մ. Նահանգներու արտաքին գործոց նախարար Մատլէյն Օլպարայթ, որուն պաշտօնը շուրջ 5 շաբաթէն պիտի աւարտի, Պրիքսի մէջ Իվանովի հետ համաձայնած է, թէ պէտք է բաժնեկցի տեղեկութիւններ, որոնք կը վերաբերին կորիչայիս յաւելեալ փորձարկումներ։

(ՌՈՅԹԸՐԶ)

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՏԱԽԱՉ ԿՈՒՐԱԸ ՍԱԲԱՇ ԿԸ ՓՈՒՍԱՐԻՆՈՒԻ

ՊՈԼԻՍ, 18 (ՌՈՅԹԸՐԶ)։- Թուրքիոյ նախագահ Ահմէթ Նեհտէթ Սեզը Երկուշաբթի օր նոր ընդհանուր դատախազ մը նշանակած է, փոխարինելով քաղաքական ընդդիմութեան դէմ պայքարին բանալի անձնաւորութիւններէն մէկը։

Երկրին գերագոյն վերադատ ատենը իր ամբողջ կշիռը դրած է ներկայ ընդհանուր դատախազ Վուրալ Սաւաշի գորավիզ կանգնելու համար։ Այս վերջինը յաջող պայքար մը մղած էր եւ փակել տուած էր իսլամական Բարօրութիւն կուսակցութիւնը եւ կը փորձէր Աուաքիսութիւն կուսակցութեան գործունէութիւնը արգիլել։ Սաւաշ իր պաշտօնէն կը դադարի 21 Յունուար 2001ին։

Ատենին անդամները իրրեւ երկրորդ ընտրանք՝ 5 թեկնածուներէն, Սապիհ Քանատողլուի անունը նշած են։

Սեզը մերժած է անոնց թեկադրանքը։

ՄԵՈՒՏԱԿԱՆ ԱՐԱԲՈՅ ՄԷՋ

ԲՐԻՏԱՆԱՅԻ ՀԱՎԱԱՀԱԲԵԿՉԱԿԱՆ ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՅԻՆ ՀԵՏԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

ԼՈՆՏՈՆ, 18 (ՌՈՅԹԸՐԶ)։- Բրիտանական հակահարեկչական ոստիկանութեան մէկ ջոկատը Մէնտակայն Արաբիա ժամանեց, մասնակցելու համար խափանարարական երրորդ գործողութեան մը մասին բացուած քննութեան, յայտնեցին բրիտանական աղբիւրներ Երկուշաբթի օր։

Մէնտակայն Արաբիոյ մէջ բրիտանացիներու դէմ երրորդ գործողութիւնը կատարուած էր Ուրբաթ օր։ «Քոքա Քոյա» ընկերութեան բրիտանացի մէկ պաշտօնէան վիրաւորուեցաւ, երբ ականուած ծորար մը պայթեցաւ անոր ինքնաշարժին մէջ։ Մորթընտ Եարտի բանբերը հաստատեց, որ բրիտանացի ոստիկաններ Մէնտակայն Արաբիա ժամանած են մասնակցելու համար հետաքննութեան։ Բանբերը աւելցուց, որ բրիտանական խմբակը պիտի գործակցի մէնտակայն ոստիկաններուն հետ։

Բրիտանիա եւ ամերիկեան դեսպանատունները անգամ մը եւս կը յիշեցնեն իրենց հպատակներուն, որ զգուշ ըլլան Մոցի ու արաբական այլ երկիրներու մէջ։

(ՌՈՅԹԸՐԶ)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ԳՐԱԽԱՆՈՒԹԻ ԸՆԴԱՐՉԱԿԱՆ ԵՒ ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒ ՁՈՅԳ ԱՌԻԹՆԵՐՈՎ

15% 35% 25% 70%

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ԲԱՅԱՌԻԿ ԶԵՂՉ ՎԱՃԱՌՔ

18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2000ԷՆ 18 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2001

- ՅԱՏՈՒԿ ԳԻՆԵՐ
  - ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌՔԻ ԶԱՆԱԶԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
  - ՀԱՒԱՔԱՃՈՆԵՐ
  - ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՀՐԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
  - ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՀՐԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
- ՕԳՏՈՒԷ՛ ԱՅՍ ԲԱՅԱՌԻԿ ԱՌԻԹԷՆ՝ ՏՕՆԱԿԱՆ ԱՅՍ ՕՐԵՐՈՒՆ ՓՈՔՐ ԳՈՒՄԱՐՈՎ ՄԵԾԱՐԺԷՔ**
- ԳԻՐՔԵՐ ՆՈՒԻՐԵԼՈՎ ԸՆԹԵՐՅԱՄԵՐ**
- ՄԵԾ ՈՒ ՓՈՔՐ ԲԱՐԵԿԱՍՆԵՐՈՒԳ:**
- ԲԱՅԱՌԻԿ ԶԵՂՉԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՆՈՒՄԻՆ ԳՐԱԽԱՆՈՒԹԸ ԲԱՅ ԿԸ ՄԵԱՅ ՄԻՆՉԵՒ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄՆ 8:00, ՆԵՐԱՆԵԱԼ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ:**
- ՀԱՍՅԷ՛ ԸՆԿՁՈՅԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆ, ՊՈՒՐԸ ՀԱՄՈՒՏ, ՀԵՌ. (01)241263/4:**

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՅ ԿՐԹԱԿԱՆ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՆ

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒՄՆ ԵՒ Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԻԹՈՎ

« ՀԵՔԻԱԹՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀ »

Ամանորի ուրախ հանդէս

նոր ձեպ կը սպասեն

- Զիւնաթոյրը եւ Եօթը Թփուկները
- Փինդընն եւ Քաջ Նապարը
- Կարմիր Գլխարկիկը

եւ ուրիշ շատ շատ հերոսներ

Նոր Տարուան մաղթանքներ կ'ուղղէ ԿԱԳԱՆԴ ՊԱՊԱՆ Ինչպէս նաեւ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ «ԿԱՐԿԱՉ» ՄԱՆԿԱՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԸ «ԱՐԵԳ» ՄԱՆԿԱՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ «ԳԱՅԻԱՆԷ» ՄԱՆԿԱՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱԽՈՒՄԲԸ

Տեղի կ'ունենայ Շաբաթ, 23 Գեկտեմբերէն սկսեալ, կէսօրէ կտք ժամը 5:30ին, «Յ. Տէր Մեղրնեան» քառեկաքառիս մէջ։ Տոմսերը ստանալ ՕԲԵԼԸՒ Չայքա, Համազգայինի գրախանութի «Շաղկոյտան» կեդրոնի եւ GEM-ի Պուրձ Համուտ։

ՄԱՆՕԹ. - 23, 24 ԵՒ 25 Գեկտեմբերի տոմսերը սպասած են։

- 29, 30 Գեկտեմբեր եւ 1 Յունուար 2001ի ելոյթներու տոմսերը ստանալ վերոյիշեալ վայրերէն եւ կիշէն։

ՄԱՍԹԵՐ ՄՈՒ

ՄԱԷՆ ՕՐ ԹԱՐՄ ԵՒ ԸՆՏԻՐ ՄԱԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԱՅԼԱԶԱՆ ՏԵՄԱԿՆԵՐ, ՆՈՒԱԶՈՒՅՆ ՄԱԿԵՐՈՎ:

ԳՆՈՒՄԴ ԿԱՏԱՐԷ՛ ԱՌԻՓԸՐՄԱՐՔԷԹ ՄԱՍԹԵՐ ՄՈՒԷՆ

ՍԱՍՈՒԷԼ ԲԱԲԱՅԵԱՆԻ ԵՒ ՄԻԻՍ ՄԵՂԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՎԵՐՍԿԱՍԻ

15 Դեկտեմբերին Լեւոնային Ղարաբաղի Հանրապետության գերագույն դատարանին մէջ վերսկսած է 8 Նոյեմբերին ընդմիջուած 22 Մարտին նախագահ Արկարի Ղուկասեանի դէմ մահափորձի գործով դատավարութիւնը:

Դատարանը հրապարակած է մեղադրեալ Սասուն Աղաջանեանի դատահոգեբանական, դատաբժշկական եւ դատահոգեբանական քննութիւններու եզրակացութիւններուն արդիւնքները:

Հոգեբանները չեն կրցած պատասխանել դատարանին կողմէ ներկայացուած հարցումներուն, թէ Սասուն Աղաջանեան կրնա՞յ մասնակցել դատավարութեան, եւ թէ կրնա՞յ ըլլալ, որ ան ջղագրգռութեան պատճառով կորսնցուցած ըլլալ իր խօսելու ունակութիւնը: Սասուն Աղաջանեանի փաստարանէ հղուող Աղաջանեանին համաձայն, հոգեբանները նշած են, թէ իրենք այս հարցումներուն չեն կրցած պատասխանել, որովհետեւ Սասուն Աղաջանեան չէ խօսած:

Փաստարանը նշեց, թէ հոգեբանական քննութեան արդիւնքներով Աղաջանեան առողջ նկատուած է: Սակայն այս եզրակացութիւնը կասկած յառաջացուցած է փաստաբանին մօտ, որովհետեւ անիկա տրուած է Սասուն Աղաջանեանը քննութեան ենթարկելու որոշում տուած նիստին (8 Նոյեմբեր) յաջորդ օրը: Ըստ էությունը Աղաջանեանի, իր պաշտպանեալին վիճակը նախկինի պէս վատ է, եւ ան նոյնիսկ չի կրնար առանձին ուտել:

Հ. Յ. Դ. ԲԻՒՐՈՅԻ ԱՆԴԱՄ ՎԻԳԻՆ Ա. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ ՏՐԵՋՆՈՅԻ ՄԷՋ

Վերջերս Տրեգոյի գաղութի ներկայացուցիչները շրջանի Հ. Յ. Դ. «Սողոմոն Թեւոնիսեան» կոմիտէի հովանաւորութեամբ հիւրընկալեցին Հ. Յ. Դ. Բիւրոյի անդամ Վիգին Ա. Յովսէփեանը: Ներկայ էին Տրեգոյի նորընտիր քաղաքապետը՝ էլըն Օթրի, քոնկրէտական շորձ Ռատանովիչի գրասենեակի վարիչ Սթիւ Սամուէլյան, շրջանի հոգեւոր հովիւ Վահան քէնյ. Կոստանեան եւ պատկան մարմիններու ներկայացուցիչները:

Խօսք առած է քաղաքապետ էլըն Օթրի, որ հաստատած է իր խոստումը Տրեգոյ քաղաքին կեդրոնը բարձրացնելու Հայկական Յեղափոխութեան զոհերու յիշատակին նուիրուած յուշակոթողը: Ան հաւաստիացուցած է նաեւ, որ Տրեգոյի քաղաքապետութիւնը պիտի ճանչնայ Հայկական Յեղափոխութիւնը:

Իր կարգին, Բիւրոյի անդամ Վիգին Յովսէփեան գնահատելով իր խոստումը կատարելու քաղաքապետին հաստատումը՝ յայտնած է, որ Տրեգոյի հայութիւնը ամբողջական զօրակցութիւն ցոյց պիտի տայ իրեն:

Յաջորդ օրը, շրջանի ղեկավարութեան հետ հանդիպումի մը ընթացքին արձարձուած է Տրեգոյի հայկական հետզհետէ ուժեղացող գաղութին առնչուող հարցեր:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՏՆԱԿԱՆՆԵՐԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ ԵՆ ԲՈՂՈՔԻ ՀԱՒԱՔ ՄԸ

Վերջերս Հայաստանի Գիտութիւններու Ազգային Ակադեմիայի աշխատակիցները կազմակերպած են հաւաք մը բողոքելու կառավարութեան դէմ եւ անկէ պահանջելու վերջին հինգ ամիսներու իրենց աշխատավարձը: Հաւաքին ընթացքին անոնք բարձրացուցած են «Սենք յարգալի մուրացկաններ չենք, այլ հայ գիտնականներ» խօսքը:

Յուլիսին գիտնականները առաջին անգամ ըլլալով յայտնած են բողոքի հաւաք մը կազմակերպելու իրենց նպատակը: Օրին բարձրաստիճան պաշտօնատարներ խոստացած են անմիջապէս լուծել հարցերը: Սակայն ոչ մէկ բան փոխուած է: Հաւաքին մասնակցողները ըսած են, որ Ակադեմիայի գիտնականներուն ամսականները զետեղուած էին «այլու» օտարներու ցուցակին մէջ, այսինքն անոնք դատուած են ընկերային ծառայութիւններու ծախսերուն շարքին:

Բողոքի հաւաքին մասնակցողները ներկայացուցած են ծրագիր մը: Եթէ մինչեւ 22 Դեկտեմբեր անոնց պահանջներուն յետոյ պատասխան տրուած չըլլայ, Ազգային Գիտութիւններու Ակադեմիայի մէջ տեղի պիտի ունենայ կլոր սեղան մը, որուն պիտի մասնակցին կառավարութեան անդամները: Գիտնականները կը ծրագրեն իրենց պայքարը շարունակել, մինչեւ որ հարցին վերջնական լուծում մը գտնուի:

al-mashrek INSURANCE & REINSURANCE S.A.L. Պուրճ Համուտի մասնաճիւղի հեռաձայնի թիւերն են. (01)258228 – (01)268808 Fax: (01) 258223

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՈՒՋՊԵՔԻՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԲՈՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԸՆԹՈՒՄ ԶՈՒՆԻ

Մարդկային իրաւանց «Հիւմըն Ռայթս Ուոչ» կազմակերպութեան «Մի-նկարա էտվորք յըջ» մարմինին համաձայն, Հայաստանի եւ Ուզպեքիստանի մէջ ընտանեկան բռնութիւններու հարցը լուծուած չէ: Վերջերս կազմակերպութիւնը հրապարակած է իրենց տեսակէն մէջ առաջինը եղող երկու ուսումնասիրութիւններ՝ «Ընտանեկան բռնութիւնը Հայաստանի մէջ» եւ «Ընտանեկան բռնութիւնը Ուզպեքիստանի մէջ» խորագիրներով: 13 Դեկտեմբերին այս ուսումնասիրութիւններուն ներկայացուած կատարուած է «Օփրն Սոսայիթի Ինսթիթուտ» մէջ կայացած հրապարակային քննարկումի ժամանակ:

Ուսումնասիրութեան համաձայն, Հայաստանի եւ Ուզպեքիստանի մէջ կիրառուած հանդէպ գործադրուող ընտանեկան բռնութիւններուն համեմատութիւնը նոյն պատկերը կը կազմէ: Սակայն, հակառակ Ուզպեքիստանի, Հայաստան մաս կը կազմէ Եւրոպական խորհուրդին եւ ենթակայ է անոր կողմէ պարտադրուող մարդկային իրաւանց միջազգային չափանիշներու յարգումին: Այս իրողութիւնը կը նպաստէ, որ Հայաստանի մէջ կիրառուած հանդէպ կիրարկուած վարուելակերպը աւելի դիւրութեամբ փոփոխութեան ենթարկուի:

Ուզպեքիստանի մէջ կիրառուած հանդէպ գործադրուած ընտանեկան բռնութիւնները անհամեմատ աճ արձանագրած են խորհրդային Միութեան փլուզումէն ետք: Համայնակարութեան հակադրուելու իրրեւ գործնական արտայայտութիւն՝ ուզպեքները վերադարձած են իրենց կրօնական - ընկերային աւանդութիւններուն, որոնց կարգին՝ ընտանեկան բռնութիւնները:

Ուսումնասիրութիւնը կը յայտնէ, թէ Հայաստանի եւ Ուզպեքիստանի մէջ գործադրուող ընտանեկան բռնութիւններու կանխարկիւման ծրագրերը կը հովանաւորեն օրինական դատարարակութեան յայտագիրները եւ ինքրինքի վրայ Հաստատուած տեղեկութիւնները: Սակայն, ուսումնասիրութեան հեղինակներէն էլիզապէթ Տիւլիին համաձայն, այս միջոցները ազդեցիկ չեն այնպիսի երկիրներու պարագային, որոնց հեռահարկը ակցութեան կապերը զօրաւոր չեն եւ օրինական աղբիւրները բաւարար չեն: Ուսումնասիրողները կ'առաջարկեն, որ կեդրոնները տրամադրեն օրինական օժանդակութիւն, բժշկական հոգատարութիւն եւ խորհրդատուութիւն, որոնք աւելի օգտակար կրնան դառնալ ընտանեկան բռնութիւններու ենթակայ կիրառուած:

ԳՈՐԻՍԻ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՃԱԶԱՐԱՆԸ ՈՒՆԻ 200 ՄՆԱՅՈՒՆ ԱՅՅԵԼՈՒ

Գորիսի մէջ Ֆրանսահայ բարերար Լիլիան Տարօնեանի «Համազօրծակ» կազմակերպութեան բարեգործական ճաշարանի տնօրէն Կարինէ Աւետիսեանի վկայութեամբ, եօթը տարին ի վեր գործող ճաշարանը ունի 200 միլիոն ամիսական արժեքով: Կ'այցելեն նաեւ կարիքաւոր այլ անձեր: Ճաշարան յաճախողներէն 70ը կը ճաշեն հոն, 40 հոգիին սնունդը իրենց տունները կը ղրկուի, իսկ 90 հոգի այլ իրենց կու գան եւ կը տանին ճաշերը: Ըստ տնօրէնի, ճաշարանին կ'օգնեն ոչ միայն Ֆրանսահայ բարերարը, այլեւ՝ ՄԱԿի համաշխարհային պարէնային ծրագրի Գորիսի գրասենեակը եւ «Ամբող» միջազգային կազմակերպութիւնը:

ԱՐՄԷՆ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ Կ'ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒ ԱՉՈՒՅԻՆ ԺՈՂՈՎ ԸՆԴՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ԱՆՋԱՏԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայաստանի Ազգային Ժողովի հեռաձայնային կապի անջատման մասին «Հայլուր»-ին հետ ունեցած հարցազրոյցի մը ընթացքին Ազգային Ժողովի նախագահ Արմէն Խաչատրեան յայտնած է, թէ պատահածը սպառնալիք մըն է ազգային անվտանգութեան եւ քաղաքական նկարագրի վերաբերում մը՝ Ազգային Ժողովին ու հայկական պետականութեան հանդէպ:

Ազգային Ժողովին նախագահը միտքամասնակ իր պարտականութիւնները չկատարելու յանցանքով քննադատած է ելեմուտքի նախարարութիւնը:

ՀԱՄԱԿ ՍԱՍՈՒՆԵԱՆԻ ՀԱՅՏԵՆ ՀԱՄՔԻԳ ՍԱՍՈՒՆԻԱՆ C-88440 CSP - L.A.C. D-5 - 232 44750 60-TH ST. WEST LANCASTER, CA, 93536 USA

ԵՂԱՆԱԿԸ ԴԱՐՁԵԱԼ ԾԱՌԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐՈՒ ԴԱՏՃԱՌ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ

Այս տարի եւս ձմրան շրջանին Երեւանի կարգ մը շրջաններուն մէջ յայտնուեցան կտրուած ծառերու բուններ, որոնց թիւը հետզհետէ կ'աւելնայ մասնաւորաբար Երեւանեան լիճի շրջակայքը:

Այս առնչութեամբ Երեւանի քաղաքապետարանի կանաչապատման վարչութեան պետ Ալֆրէտ Ներսիսեան այս մասին խօսելով ըսաւ, թէ ստուգումներէն պարզուած է, որ յիշեալ շրջանին ծառերը կտրուած են Կարգիւղի բնակիչներուն կողմէ: Դիմում մը կը նախապատրաստուի Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի ներքին գործող բաժինին ուղղուած՝ ծառահատումները կասեցնելու եւ յանցանքները պատժելու համար:

Երեւանի զլխաւոր ծառահատ Սուրէն Մաքսապետեան յայտնեց, որ բացի կանաչապատման վարչութենէն, ծառերը կտրուելու գործողութիւնը կասեցնելու գործով կը զբաղին նաեւ համայնքներու համապատասխան ծառայութիւնները, սակայն կարելի չէ ամբողջ քաղաքը վերահսկել, մանաւանդ՝ գիշերուան ընթացքին կատարուող ծառահատումները:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հնդկական «Տի. Էս. Էյ. Կրուփ» ընկերութիւնը ծրագրած է Հայաստանի մէջ կառուցել 5 աստղանի երկու պանդոկ, մէկը՝ Երեւանի մէջ, իսկ միւսը՝ Սեւանի ափին:

Պանդոկներուն կառուցումը հնդկական ընկերութեան կողմէ իրականացուող ծրագրին առաջին փուլն է միայն, իսկ երկրորդ փուլով Արզնի ձորին մէջ պիտի կառուցուի բանակավայր մը, իսկ Ծաղկաձորի մէջ՝ ձմեռնային հանգստեան գօտի մը:

Ծրագրի առաջին փուլին նախատեսուած է ծախսել 8, իսկ երկրորդին՝ 25 միլիոն տոլար: Գործերու յաջող ընթացքին պարագային շինարարութիւնը, որուն մէջ պիտի ներդրուի շուրջ 2 հազար մարդ, պիտի սկսի Յունուստին եւ պիտի տեւէ վեց ամիս:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԷՋ ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ ԶՕՀՐԱՊԻ ԱՆՏԻՊ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ԽՈՐ ՀԱՏՈՐԸ

Վերջերս Երեւանի մէջ հրատարակուեցան Գրիգոր Զօհրապի գրական ժառանգութեան նոր ու անտիպ էջեր՝ գրականագէտ Ալպէրթ Շարուրեանի աշխատասիրութեամբ եւ «Համազգային» հիմնադրամի հովանաւորութեամբ:

Գրիգոր Կը բովանդակէ երկու աշխատութիւններ՝ Գրիգոր Զօհրապի օրագրութիւնները եւ անոր կեանքի վերջին շաբաթներու վաւերական պատմութիւնը: Անոնք լոյս կը սփռեն ոչ միայն Գրիգոր Զօհրապի գործունէութեան, այլ նաեւ 20րդ դարու սկիզբի արեւմտահայ իրականութեան վրայ:

Ա. Շարուրեանի «Գրիգոր Զօհրապի կեանքի ու գրական ժառանգութեան էջերից» գիրքը հրատարակուած է «Համազգային»-ի հայրենի Մտաւորականութեան Հիմնադրամին կողմէ: Նշենք, որ Համազգայինի Հայ Կրթական ու Մշակութային Միութեան կեդրոնական վարչութիւնը 1993 թուականին Հայաստանի մէջ հիմնեց այս հիմնադրամը՝ հայաստանաբնակ մտաւորականներուն օժանդակելու նպատակով:

Վերոյիշեալ հիմնադրամին հովանաւորութեամբ մինչեւ օրս հրատարակուած են արձակագիր Զօրայր Նալբանդի «Վասիլ մեծ», կայսր Բիւզանդիայի կամ կոնստանդնուպոլիսի թագաւորը՝ վէպը, գրող Վահան Թամարեանի «Շրջանագիծ» պատմութեան ժողովածուն, բանաստեղծ Արմէն Մարտիրոսեանի «Շարակնոց» բանաստեղծութիւններու ժողովածուն, ճարտարապետ Արմէն Զարեանի «Հայ ճարտարապետութեան ուսումնասիրութիւնը» եւ արձակագիր Վահան Տէր Ղազարեանի «Արքայադրամ» վիպակը:

ՄԱՐԳԻՍ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԵՐԸՆՏՐՈՒՄԸ Է ԻՔՐԵԻ ՔԱՆԱՏԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆԻ ԱՆԴԱՄ

27 Նոյեմբերին տեղի ունեցած Քանաւայի խորհրդարանական 37րդ ընտրութիւններուն ընթացքին, Մարգիս Ասատուրեան յաջողաբար երրորդ անգամ ըլլալով ընտրուած է խորհրդարանի անդամ: Ան Քանաւայի խորհրդարանին մէջ ներկայացուցիչ է Օնթարիոյի Թոնթօ Մէթրոփոլիթըն շրջանի Պրէմիեր Սէնթըր գաւառին:

Մարգիս Ասատուրեան առաջին անգամ խորհրդարանի անդամ ընտրուած է 1993ին՝ Քանաւայի ընդհանուր ընտրութիւններուն ընթացքին: Ան այսպիսի բարձր պաշտօնի տիրացող առաջին քանաւայցի է: Ան ցարկ քանաւայի խորհրդարանին միակ հայ անդամն է:

Ս. Ասատուրեան այս անգամ եւս ընտրուած է թուէներու ջանքերի մեծամասնութեամբ: Ան անդամ է Քանաւայի Ազատական Կուսակցութեան, որ պիտի կազմէ յառաջիկայ կառավարութիւնը:

ԵՐԻՍՏՈՆԵՒԹԵԱՆ 1700ԱՄԵԱԿ

ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐ ԵՒ ԴԵՏԱԿԱՆ ԱՆՁՆԱԿՈՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԲՆԵԱՐԿԵՑԻՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՄԻԱՑԵԱԼ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ

15 Դեկտեմբերին Գարեգին Բ. Ամենայն հայոց կաթողիկոսի հրաւերով Էջմիածինի մէջ տեղի ունեցաւ Հայաստանի թեմակալ ատաղձորներու եւ մարգպետներու միջեւ համաձայնագրի ստորագրում:

Համաձայնագրի ստորագրող Գարեգին Բ. կաթողիկոսը տեղեկացուց, որ այս տարի Էջմիածինը հանգիստ պիտի գայ - անոր տարին՝ հայ մանուկներուն - ամառնորդայնախաձեռնութեամբ, որ կը նախատեսուի տօնակաճ հանդէսներ կատարելու Հայաստանի բոլոր մարզերուն մէջ:

Այս ծրագրի իրագործման համար Էջմիածինի Մայր Աթոռը որոշ գումար յատկացուցած է իւրաքանչիւր մարզի եւ Երեւանի համար: Այս նպատակով Միացեալ Նահանգներու Արեւելեան թեմին միջոցառումներով 100 հազար տոլար յատկացուցած են ամերիկահայ բարերարներ Գիլյամիթեան ամուլը: Կ'ակընկալուի նաեւ այլ անուանաւորներու օգնութիւնը:

Համաձայնագրի ստորագրումը քննարկուեցաւ Ամառնորդ մանուկներուն համար աւելի հեշտաբարակաճ ու գրաւիչ դարձնելու միջոցները: Գարեգին Բ. կաթողիկոսը հիշեցնելով աներկայացուց Հայաստանի մէջ քրիստոնէութեան պետական կրօն հռչակման 1700ամակն կին Անիի մասին տօնակատարութիւններու եկեղեցական ծրագրերը:

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ ՎԱՆ ԼԻՕ ԱՐԺԱՆԱՅԱԻ ՔԼՈՂ ԻՇԽԱՆԻ ՄՐՅԱՆԱԿԻՆ

12 Դեկտեմբերին Եգիպտոսի լուսանկարիչ Վան Լիօ (Լեւոն Պոյաճեան) արժանացած է իտալական «Քլոզ իշխան» մրցանակին: Մրցանակը հայ նկարիչին յանձնուեցաւ Եգիպտոսի մէջ Հոլանտայի դեսպան Դ. Ի. Սիլուրտ Լիստերայի կողմէ:

Վան Լիօ արաբական աշխարհի արուեստագետներուն մէջ իւրայատուկ էր զանազան նկարագրի մարդոց դիտանկարները ներկայացնելով: 1940-ի լուսանկարած է զանազան նկարագրի պատկերացնող աւելի քան 4000 դեմքեր, ինչ որ անմարմնաց տրեւոյթ մըն է Միջին Արեւելքի արուեստագետներուն մօտ:

«Քլոզ իշխան» ինքնադրամը Հոլանտայի կողմէ հաստատուած մշակութային հիմնադրամ մըն է, որ համաձայն մրցանակները կը պարգեւ տրուեստագետներու եւ մտաւորականներու կամ մշակութային գրադող կազմակերպութիւններու: Հիմնուած է Հոլանտայի Քլոզ իշխանի 70րդ տարեդարձին առիթով, 6 Սեպտեմբեր 1996ին:

Այս մրցանակին համար Վան Լիօյի անունը առաջարկուած է Լիբանոնի Արաբական Պատկեր Ընկերակցութեան կողմէ: Ընկերակցութիւնը հիմնուած է 1997ին, Լիբանոնի մէջ. անոր նպատակն է քաջալերել Միջին Արեւելքի եւ Հիւսիսային Աֆրիկէի լուսանկարչական արուեստին ծառայողները:

VALSE la touche ultime. ԿԱՆ ԳԵՂԵՍԿԱՅԱԿԱՆ ԱՍՏՈՒՐԵԱՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ A. Haroutunian et Cie. B.P. 11- 9670 Tel: 01-263449 Fax: 961-1-324617

ԱՐՄԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՀԱԳՈՒՄՏՆԵՐԸ ԶԱՆՈՆՔ ՀԱԳՆՈՂՆԵՐԷՆ ԱՒԵԼԻ ԽԵԼԱՑԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՆ

Մինչ անցեալ դարուն հազուստները պարզապէս մարդիկ աւելի տաք կը պահէին եւ թերեւս նաեւ անոնց տեսքը կը բարելաւէին, ներկայիս անոնք կրնան եղանակ արտադրել, մարդը կապի մէջ պահել իր բարեկամներուն հետ, ըսել, թէ լանալինները մոռցած է, զգուշացնել, թէ դրամապանակը զոռցուած է, կամ թէ ան սրտի տաղանայ ունենալու ընթացքին մէջ կը գտնուի:

Նման հազուստներու մշակման գծով աշխատանքներ կը տանին զանազան գիտաշխատանոցներ, որոնց կարգին՝ Պրիւքսէլի մէջ գտնուող Սթարլիւ պատմագիտութեանց խմբակին կեդրոնը եւ Աթլանթիկ մէջ գտնուող «Ճորճիա Ինսթիտուտ» Գիտաբանական հետազոտողներու մէջ խմբակին գիտաշխատանոցը:

Այս վերջինին մաս կը կազմէ Թէտ Սթաուըրը, որ 1993էն ի վեր իր մարմնին վրայ համակարգիչ մը կը կրէ եւ կ'ըսէ, թէ 50 տարիէն բոլորս նոյն բանը պիտի ընենք: «Անիկա մեր ապրելակերպին նոյնքան մաս պիտի կազմէ, որքան՝ այսօր պատկերասփեւը», կը յայտնէ Սթաուըրը:

«Հագցուելիք համակարգիչներու» մարզը մաս կը կազմէ յեղափոխութեան մը, որ ընթացք առած է նորաձեւութեան եւ գերարդիական սարքերու միաձուլումով:

Հազուստները արդէն սկսած են յաւելեալ դերակատարութիւն ստանալ: Անոնք աւելի խելացի կը դառնան եւ մեր կարիքներուն կը հակադարձեն:

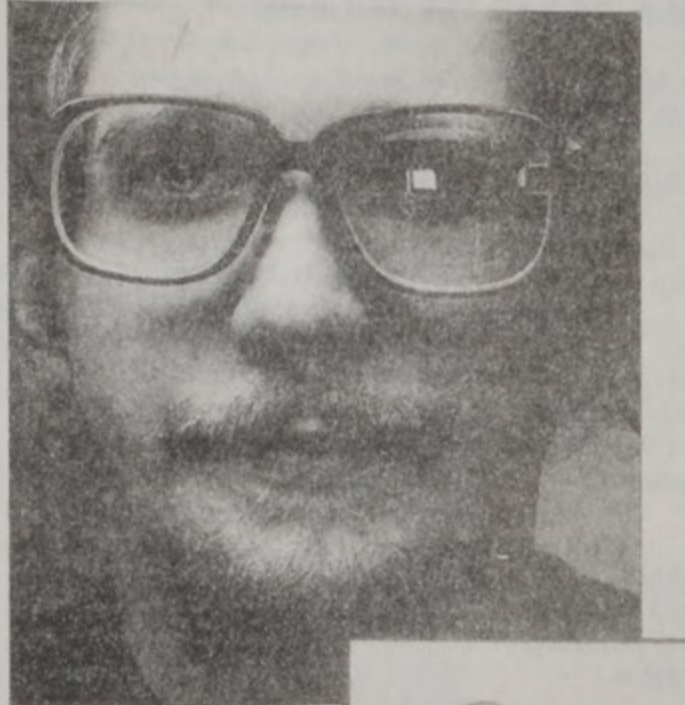
Մասնագէտներ կ'արտադրեն հազուստներ, որոնք կը հսկեն մարմնին աշխատանքներուն, ոսկեղէններ, որոնք կրնան ի-մէյլ փոխանցել եւ ուրիշներ, որոնք կը դատեն անձի մը զգացական վիճակը, ինչպէս նաեւ՝ հազուստներ, որոնք կրնան գոյն փոխել:

Սթարլիւ Չ տարի առաջ հիմնուած է Ուոլթըր վան Տէ վելտի կողմէ եւ գարդ Ֆիննանստըրուած է ՆԱՍԱյի, ազգային կառավարութիւններու եւ Եւրոպական Յանձնաժողովին կողմէ:

Իրրեւ ծրագիրը յղացած զլիստեր անձնաւորութիւնը ան ձգած է Պրիւքսէլի համալսարանը, ուր արուեստական խելացի բաժանմունքին համատնօրէններէն եղած է, եւ օժանդակած է ընկերութեան հաստատման աշխատանքներուն:

Հետազոտողներուն սկսելէ հազիւ տարի մը ետք Սթարլիւի «Այ-Ուել»-ը կը ցուցադրէ իր առաջին նախատիպը, իր կեդրոնատեղիին

թելերուն հետ համարկել: «Թելերու հիւսուած ձեւը տարբեր ցանցեր պիտի ստեղծէ», կ'ըսէ վան Տէ վելտը:

Շտապօտող Թետ Սթաուըրը կը կրէ յատուկ ակոցներ, որոնք կապուած են շարժական համակարգիչի մը:

ՍՅՈՒՆԵՐ ՀԱՍԱԿԱՐԳԻՉԸ ԿԸ ԿՐԷ ԻՐ ԳՕՏԻՆ ՄԵՋ

Թէտ Սթաուըրի համակարգիչը՝ Լիզի, գետեղուած է անոր գօտիին մէջ:

Չայն կըողը կրնայ գրել, մատներու ճնշումով բառեր մտցնելով, մէկ ձեռքի կարիքը ունեցող ստեղծարարի մը վրայ, որ Թուլիպըրը կը կոչուի: Սթաուըրը կ'ըսէ, թէ սորվելու համար երկու օր անհրաժեշտ է եւ անիկա առիթ կու տայ մարդոց վայրկեանը 60 բառի արագութեան հասնելու, ինչ ալ ըլլայ մարմնին դիրքը:

Լիզիին «պատասխան» կը հասնի աչքերուն՝ ակնոցներու մէջ գետեղուած շատ փոքր պատասխի որ ճամբով: Ներկայիս պատասխանին վրայ գտնուող «Քրքսըր» նոյնպէս Թուլիպըրի հակակշիռին տակ է:

«Քրքսըր»-ը (համ. Այ. Թի.) մէկ խմբակը կ'աշխատի գայն բարելաւելու միջոցներ գտնելու համար, օրինակ՝ ստեղծելով դրոշմներ, որ կարենայ հետեւել գայն կրողի մատին, մինչ անիկա կը շարժի աչքին առջև:

Եթէ այս միջոցը յաջողի, «Քրքսըր»ը հակակշիռը նոյնքան դիւրին պիտի ըլլայ, որքան՝ մուկին գործածութիւնը:

Մասնագէտներու համաձայն, գերարդիական հազուստները առիթ պէտք է տան զանոնք հազուստներուն միաժամանակ համակարգիչի պատասխանի եւ իսկական աշխարհին նայելու: Կարելի է դասախօսութեան մը կապուած նօթեր առնել եւ միաժամանակ զրատախտակին նայիլ կամ ճամբուն քալել ու ի-մէյլեր կարողալ կամ Ուել:

Անոնց գօտողները կը բացատրեն, թէ ինքնաշարժին բանալիներուն մէջ համակարգիչի «չիփ» մը գետեղելով եւ գայն կապելով չափի-

ԳՐՈՇԱՅՈՂԻՆ ԿՈՂՄԷ ՆՈՒԱՅՈՂՈՒՄՆԵՐ ԱՄԵՐԻԿԱՆՈՒԹԻՆ

հմ. Այ. Թի. «Միտիա Լեպի» մասնագէտներէն Սթիվըն Շուոթը կ'ըսէ, թէ համակարգիչով բանող հազուստեղէն մը նոյնքան հանգըտաւէտ պէտք է ըլլայ, որքան՝ սովորական հազուստեղէն մը, նոյնքան զուրկ հարցերէ, որքան թեւի ժամացոյց մը, աւելի օգտակար եւ գործօն, քան՝ անձնական համակարգիչ մը, եւ պէտք է շատ մեծ համեմատութեամբ շահեկան ըլլայ՝ գայն գործածողին կողմէ նուազագոյն միջամտութեամբ:

Ներկայիս գերարդիական հազուստեղէնները բարդորով կը բանին:

Սակայն Շուոթը եւ անոր գործակիցները կը փորձեն միջոցներ գտնել մարմնին ինչպէս շարժումներուն (ինչպէս՝ քալելու) արտադրած էլեկտրոն օգտագործելու համար:

Անոնց նախատիպը կը գործէ փիեզօնկկտրականութեամբ, որ կարգ մը նիւթերու յատուկութիւնն է, որ անոնց երկկտրականութիւն արտադրել կու տայ, երբ «կը սեղմուին»:

հմ. Այ. Թի. կօշիկը միայն քանի մը միլիոնաւոր ուժանիւթ կ'արտադրէ: Թէեւ ասիկա բաւարար չէ նման կօշիկներով վազելու համար, Շուոթը կ'ըսէ, թէ մօտ ատենէն աւելի օգտակար պիտի ըլլայ, որովհետեւ ինքնին փիեզօնկկտրական սարքերն աւելի օգտակար պիտի ըլլան:

Այս տարի Փարիզի մէջ նորաձեւութեան մասնագէտ Օլիվիէ Լափիտիւս ցուցադրած է հագուստներ՝ ներշնչուած հաղորդակցութեան արհեստագիտութիւնէն: Հաւաքածոյին մաս կը կազմէր բաճկոն մը, որուն թեւին մէջ կարուած էր ըջիլալին հեռաձայն մը:

Հեռաձայնին Ելեկտրոնիք բաժինը հայթայթած էր Նորիա ընկերութիւնը, պատասխար՝ Սոնին եւ յատուկ հիւսուածեղէնը՝ բրիտանական Էլեքթրօթրալլոգ ընկերութիւնը: Գործածուած նոր թելը՝ Էլեքթրալ, պատրաստուած է օգտագործելով աւանդական թելեր եւ հաղորդիչ բարակ թելեր՝ ստեղծելու համար հպուստի հանդէպ չափ զգայուն կերպով մը:

Գերարդիական նորաձեւութիւնը չի դրադիր միայն անձին տեսքով: Լափիտիւսի հաւաքածոյին մէջ այլ հազուստը եղանակ կ'արտադրէր անոր կոճակներուն մէջ գտնուող բարձրաստիներու ճամբով: Այսուհանդերձ, կոճակներուն փոքր չափը անոնք ձայնի ծաւալը կը սահմանափակէր:

Սթարլիւի պատասխանատու վան Տէ վելտը կ'ըսէ, թէ պայման չէ, որ խելացի հազուստները անպայման գործարարներ ըլլան, այլ անոնք կրնան յիշատակներու կապուած ըլլալ, այն իմաստով, որ անոնք «կը կուտակեն անձին գտնուած վայրին ձգած տպաւորութեան մէկ մասը: Անիկա կրնայ արձանագրել օդին զովութիւնը, ձայնը, ինչպէս նաեւ կրնայ լրօսաշրջիչի մը նման նկարներ առնել», կ'ըսէ ան:

Ան նոյնիսկ կը խօսի «ձայնային անուշահոտերու» մասին, որոնք ջերմութիւնը զգացող սարքեր են, որոնք հազուստի տրամադրութիւնը կ'արձանագրեն եւ ըստ այնմ եղանակներ կը սփռեն բարձրաստիներու միջոցով:

Հիւսուածեղէնի կարգ մը ընկերութիւններ, ինչպէս՝ Նեյթրօ, մշակած են հիւսուածեղէններ, որոնք անուշահոտ պարունակող շատ փոքր հատիկներ կը կրեն:

Հագուստը հազուստի մորթին ելած ջերմութիւնը դանդաղօրէն անուշահոտը դուրս կը բերէ հատիկներու կիսաթափանց պատերէն: Միակ անպատահելութիւնը այն է, թէ հազուստը լուսւր նոյն ազդեցութիւնը կ'ունենայ:

ՍՅՈՒՆԵՐ ՀԱՍԱԿԱՐԳԻՉԸ ԿԸ ԿՐԷ ԻՐ ԳՕՏԻՆ ՄԵՋ

Ներկայիս գերարդիական հիւսուածեղէնները կը մշակուին նաեւ աւելի գործնական կիրառումներու համար:

Օրինակ, Ֆրանսական Ռիոլվալ ընկերութիւնը մշակած է Ամիքթըր, որ հակամանրէ յատուկութիւններով օժտուած թել մըն է: Անիկա կ'օգտագործուի Տամարթ ընկերութեան կողմէ, հոտերուն զիմադրող ներքնագրաստներու պատրաստութեան համար:

Քալիֆորնիա համալսարանին մէկ քիմիագէտը հնարած է մարզանքի առանց հոտի գուլպաները՝ օգտագործելով արհեստագիտութիւն մը, որ օր մը կրնայ նաեւ գործածուիլ առանց հոտի մաքն ինչ պատրաստելու:

Կերպասը պատրաստուած է քլոր պարունակող մոլեկուլներ միացնելով հիւսուածեղէնի մանրաթելերուն: Այս վիճակին մէջ քլորը, որ նախամիջ կը կոչուի, մանրէն սպաննելու ուժեղ յատուկութիւնը ունի: Անիկա կը գործածուի, օրինակ, լողաւազանները հակաանիւթու համար:

Կերպասը կրնայ բազմիցս գործածուիլ, նկատի ունենալով, որ հոտը կանխարգիլող քիմիական նիւթին օգտագործումէն ետք գուլպանները դարձեալ հոտէ գերծ կարելի է դարձնել՝ քլորի մէջ լուսուով գանդը:

Գուլպանները հնարած հետազոտողը՝ Կանկ Սուենկ, կ'ըսէ, թէ «Մեր մարմնի հոտերուն մեծամասնութիւնը կօշիկներուն, թեւերուն մէջ գտնուող չափազանց փոքր էակներուն պատճառով կը ստեղծուի, եւ թէ նոր արհեստագիտութիւնը կարելի է օգտագործել գուլպաններու, «թի-շըրթ»-ներու, ներքնագրաստներու համար, այսինքն ուր որ հոտը հակակշիռի տակ պէտք է առնել»:

Նկատի ունենալով, որ նախամիջին ենթարկուած կերպասները գրեթէ անմիջապէս կը սպաննեն մանրէները, Սուեն կը նպատակադրէ գտնել միջոց մը՝ հիւսուածեղէններու մէջ վարակումներու տարածումը կասեցնելու համար:

Ճափոնական հագուստեղէնի Քուրապօ ընկերութիւնը մշակած է քիմիական գործընթաց մը, որ պէսզի արագեակէ բուրդին պատճառով թելերուն «դարձուած» ճանապարհը թուցնելով:

Բրիտանիոյ Տարբը համալսարանի հետազոտողները մշակած են չափազանց բարակ ծածկող «խաւ» մը, որ աղտոտութեան դէմ դիմադրողականութիւն կու տայ հազուստներուն եւ անջրթիականց կը դարձնէ գանդը:

Իսկ Ֆրանսական Ապիլ ընկերութիւնը մշակած է կահարաստիներու համար կերպասներ որոնք վերամշակուի նիւթերու հմ կրեն՝ փոշիին մէջ ապրող լուրեր սպաննելու համար:

Նկատի ունենալով, որ այս էակներուն աղտոտութիւնը շնչարգելութեան պարագաները աւելի ծանրակշիռ կը դարձնէ, նման կերպաս մը օգտակար պիտի ըլլայ:

Շարժումներու հանդէպ զգայուն այս կօշիկները կրնան հսկել զանոնք հազուստներու պարի շարժումներուն եւ տեղեկութիւնը փոխանցել մտակար համակարգիչի մը: Ապա տեղեկութիւնը կրնայ վերածուիլ կատարելապէս ներդաշնակ եղանակի:

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ՀՈԳ ՏԱՆՈՂ ՀԱԳՈՒՄՏՆԵՐ

Կը նախատեսուի, որ մօտ ատենէն խելացի կերպասներէ պատրաստուած հազուստեղէնները աւելի մեծ դերակատարութիւն ունենան արտադրութեան մարզին մէջ:

Արհեստագիտութեան ճորճիա հիմնարկին մասնագէտներէն Սուստերասան Ճալարաման եւ անոր գործակիցները կը փորձեն մշակել հագուստեղէններ, որոնք կարողութիւնը պիտի ունենան գիտնալու, թէ անձ մը, օրինակ, շաքարախտի կապուած մահաբեր մէջ պիտի մտնէ եւ անոր հայթայթելու: Էլեկտրոնի սրբուժմ մը:

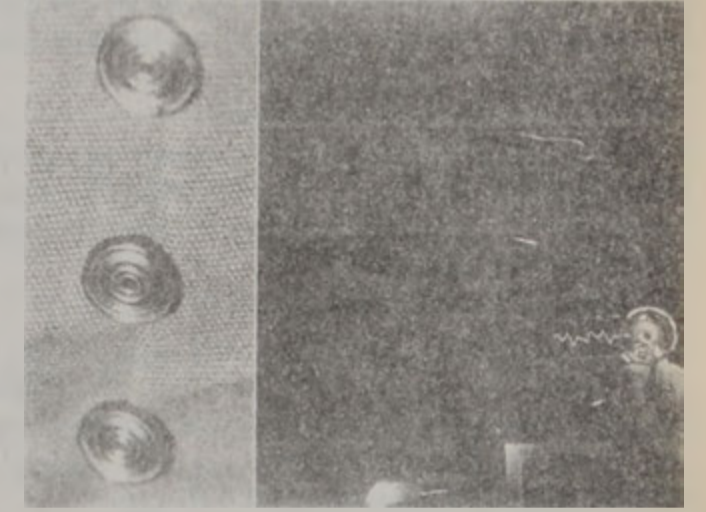
Անոնք արդէն ամրողչացուցած են առաջին հանգրուանը՝ «Նիւլալի» չափիկին՝ մէկ նախատիպը: Յատուկ այս «թի-շըրթ»-ը գայն հազուստի կրնան զանոնք կրողին սրտի աշխատանքին, շնչառութեան եւ ջերմաստիճանին հսկել:

Շապիկը կարելի է գործածել երեխաներու կամ շատ տարեցներու համար, ինչպէս նաեւ՝ ռազմադաշտին վրայ կուրող զինուորներու արտադրութեան հեռուէն հսկելու համար:

Այս նպատակով ձայնարաման կը մշակէ չափիկին մէկ տեսակը, որուն մէջ հիւսուած է ֆիլպր օփթիթ թելերու ցանց մը: Փոքր լէյզըրէ մը եկող լուսով լուսաւորուելով՝ թելերը առիթ կու տան ամփոփուելու պատճառով վէրքերուն տեղերը փակել:

Խելացի հազուստներուն զինուորական մարզին մէջ կիրառումները արագան են:

Ամերիկեան բանակին մասնագէտները կը

Այս կոճակները բարձրաստիներ են, որոնք մաս կը կազմեն հազուստներուն, հետաւար կարելի է նախափորձ եղանակները տանել, ուր անձը կ'երթայ:

մշակեն տարազներ, որոնց կերպասները բնածուխ կը պարունակեն՝ ծծելու համար թունաքիմիական նիւթերու կամ անգիմներ՝ ջիւրերուն վնասող նիւթեր տարադադրելու համար:

Նման արհեստագիտութեան մը վերջնական թիրախը մասնագէտներու կողմէ «յաւելեալ իրականութիւն» է՝ «կեղծ» իրականութեան մը եւ իսկական աշխարհին միջեւ միաձուլում մը:

Ասիկա կը նմանի աշխարհը բնականօրէն տեսնելու եւ միաժամանակ տրամադրութեան տակ յաւելեալ տեղեկութիւններ ունենալու օփսպիլութիւնը ժամանակացոյց, լեզուներու թարգմաններ, որոնք մատնեցուած են այս հագուստներով:

«Պիթի» թելերը՝ ապագայում Այն Փիւրընի նախատեսութեամբ, հազուստի մը տրամաբանակ ետք միայն հաղորդակցութեանց արհեստագիտութիւնը պիտի կարենայ ամէն մարզի մէջ տեղ գտնել, սակայն՝ գրեթէ անտեսանելի ձեւով:

Սթարլիւի արտադրած «այ-ուել»-ի ծրագրերը հովանաւորուած է միջազգային 10 ընկերութիւններու կողմէ, որոնք կարգին՝ Ատիուսս, Լեւի Սթրաուսս եւ Մամոնտայթ: Ասիկա կը նշանակէ, թէ արդէն հազուստեղէնի ընկերութիւնները գործնապէս հետաքրքրուած են այս հագուստներով:

Փլորնը կ'ըսէ, թէ «կրնանք մեր մարմնին շուրջ ունենալ ամէն տեսակի սարքեր՝ մեր առողջութեան հսկելու, տեղեկութիւններ փոխանցելու, մեզ կապի մէջ պահելու եւ ինքնութիւնը ճշդելու համար: Անոնք կրնան հազուստներուն մէջ գետեղուած ըլլալ կամ իրեն առանձինն սարքեր հազուստի: Ինչ ալ ըլլայ պարզապէս, համակարգիչը օր մը մարդուն միայնուն ընկերակիցը պիտի դառնայ», կը յայտնէ ան:

Պատրաստեց՝ Ս. Ա. ՊՈՅԱԾԵԱՆ Աղբիւրներ՝ «Յոքս», «Ռոյթըր»

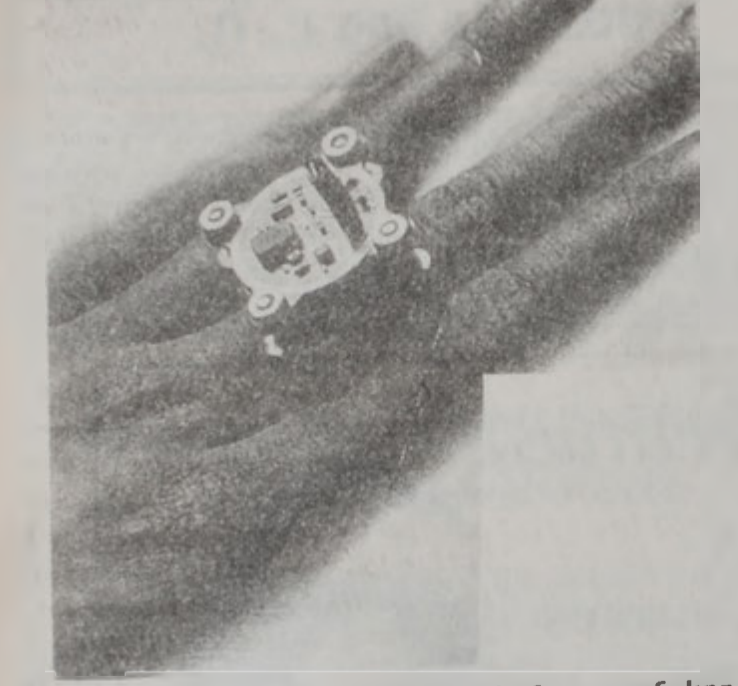

Եղունգներու յատուկ այս սարքերը առիթ կու տան, որ անոնք կապուած համակարգիչը նկարէ եղունգներուն տակ գտնուող մազերակներուն մէջ արեան գոյնի փոփոխութիւններ:

մէջ, ուր 28 երկիրներէ շուրջ 60 գիտնականներ կ'աշխատին արուեստական ուղեղներու, ժամանակի մէջ ճամբորդութեան եւ խելացի հազուստներու կապուած ծրագրիներու վրայ:

Այս նախնական հանգրուանին նախատիպը կը նմանի քանի մը խաւերէ բաղկացած չափիկ մը, որուն թեւերուն ծայրամասերուն եւ օձիքին մէջ պահուած են ջերմութիւնը զգացող սարքեր եւ բարձրաստիներ:

Հետազոտողները կը բացատրեն, թէ ինքնաշարժին բանալիներուն մէջ համակարգիչի «չիփ» մը գետեղելով եւ գայն կապելով չափի-

Այս իւրայատուկ մատանի կրնայ գայն կրողին բազիլակի գարկերը եւ արեան քրուածիցի համեմատութիւնները չափել եւ արդիւնները համակարգիչի մը փոխանցել:

կին մէջ գտնուող այլ համակարգիչի մը՝ չափիկը կրնայ դիւրեւ անդրադառնալ, եթէ բանալիներուն վրայ գտնուած են ու ըստ այնմ չափիկը հազուստը կարողութիւն ունի:

Իր առաջին հանգրուանին «Այ-Ուել»-ի նախատիպը բազմաթիւ սարքերով «խճողութեան» կ'երեւի, սակայն հետազոտողները կը յայտնեն, թէ կը ծրագրեն հետագային աւելի գերարդիական գործընթացներ օգտագործել եւ համապարզապէս ցանցերը ինքնին հիւսուածեղէնին եւ

